

Åpent møte i Austad historielag

«Fra varde til varde»

Jon Are Åmland ønsket velkommen til de 19 oppmøtte. Han informerte om arrangementet vi er med på å arrangere på Lyngdal kulturhus mandag 6. oktober kl. 19. Det blir foredrag med Øystein Foss som forteller om sin far Torgeir Foss sine opplevelser da Blücher ble senket i 1945. Som medlem i Austad historielag kan du kjøpe billett via oss for kr. 50. Vi har 30 billetter som selges ut. Ta kontakt med Jon-Are på tlf for å kjøpe billett. (Dette arrangementet er allerede gjennomført når referatet sendes ut).

Er du ikke medlem i Austad historielag i 2025 er det ikke for sent! Kr 100 i medlemskontingent til Vipps AUSTAD HISTORIELAG #125 387 eller til bankkonto 3126 24 15239. Husk å merke med ditt navn + «kontingent».

Øyvind Hiorth Lid i Lister friluftsråd var kommet denne dagen for å fortelle om sin nye bok «Fra varde til varde – Lister og Omland». I dette referatet forteller derfor ikke detaljert fra hele foredraget, man kan nemlig kjøpe boka for å lese om dette. Likevel følger noen detaljer av det vi fikk høre om.

Lid starta på dette arbeidet via arbeidet med boka om «kulturturer» her lokalt. Det var så mye informasjon om varder at det ikke kunne bli med i boka han jobbet med i arbeidstida. Han startet derfor arbeidet med ei bok om varder utenom jobb. Dette er første bok om varder som er gitt ut i Norge i det hele tatt, og da er det veldig gøy at den handler om varder i Lister.

Vardene ble bygget for å brukes til oppmåling. Triangulering: man sto ved èn varde og måtte ha fri sikt til to andre varder. Det vi snakker om her er de store vardene, runde, men med rette vegger (sylinderformede). Andre varder kan ha blitt bygget av turister, gjetergutter eller andre, men er ofte mindre og ikke like rette. Mange blander også «varder» og «veter». Veter ble bygget av tre og brent som signalbål, men dette er noe annet.

Kart var en statshemmelighet, noe man skulle holde skjult. De som jobbet med dette var derfor stort sett militære.

Vi fikk høre om utviklingen av vardebyggingen, både i bruk og hvordan de ble bygget, fra midten av 1800- tallet til midten av 1940-tallet da flyfoto tok over.

Sylinderformede varder ble stort sett bygget på en dag. Dette gjelder varden på Skogeheia. 4 mann var gjerne med og lokale ble gjerne leid inn som hjelpere.

Etter hvert bygget de heller firkantede varder, siden dette var lettere å måle til. Disse brukte de to dager på.

Tresignaler kan man også finne på topper. Disse er gjerne fra kommunale oppmålinger på 60- tallet. De kunne også være store som tårn.

Vi får høre om lokale varder på forskjellige steder, varder med feil navn, varder som ble ombygd, varder som raste før de fikk brukt den til oppmåling og mange andre småhistorier.

«Skogafjell»/Nylandsvarden. 94 år på mandag 6. oktober. Øyvind har registeret som viser når denne varden ble bygd. Det kommer spørsmål fra salen om det ikke var en varde her før dette? Øyvind forteller at det kan ha vært en bygdevarde eller noe annet. Tore Tønnessen i salen forteller at det også har vært en plass for vete.

En varde til på Austad-halvøya er omtalt i boka, nemlig varden på Gitlestein.

Takk til Lid for et spennende foredrag og vi anbefaler boka på det sterkeste!

Neste aktiviteter i Austad Historielag:

- Mandag 6. oktober – filmvisning og foredrag på Lyngdal Kulturhus
- Onsdag 19. november – «Orgeljubileum», historielagsmøte og teaterstykke med Austad barne- og ungdomsteater.
- 4. desember – «Idrett i Austad» på Austad grendehus kl. 19. Grøtservering som vanlig.
- Vi jobber også med en filmvisning og foredrag på Lyngdal kulturhus om Hans Nielsen Hauge.